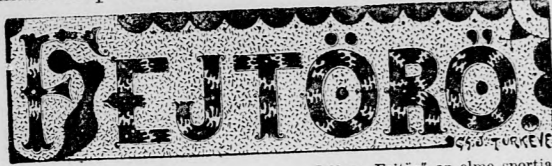

(Kohn Emil VII. o. t.); Minden hazafi köteles nemzeti irodalmával foglalkozni. (Simon K. VIII. o. t.)

Verseghy Ferenc szülőházát emléktáblával akarja megjelölni a szolnoki főgimnázium ifjúsága, melynek önképzőköre is a kiváló író és nyelvtudós nevével van elnevezve. Gyűjtés indult meg e célra, mely máris szép összeget eredményezett.

Jelige: Fejtőrő az elme sportja.

Rovatvezető: Csiszár József.

Számtani kérdés:

Valaki azt mondja: Aranyaim száma a tallérok s a huszasok száma összegének felével tesz 66-ot; tallérajaim száma az aranyok s a huszasok száma összegének $\frac{2}{3}$ részével tesz 84-et; huszasaim száma pedig az aranyok s a tallérok száma összegének $\frac{3}{4}$ részével tesz 93-at. Hány darab aranya, tallérja, s huszasa van?

Földrajzi kérdés:

Hogyan hívják azon folyóját Ázsiának, a melyik a Silka és az Argun egyesüléséből támad; hol ömlik az Ochotzki tengerbe?

Történelmi kérdés:

Hogy hívják azt az orosz tábornokot, a ki 1864-ben elfoglalta az orosz hadakkal Taskendet; 1876-ban a szerb hadak fővezére Törökországellen, de ismételve s főleg október 29-ikén Alexinác mellett megverték; 1879-ben Ruméliában bolgár fölkelést akart szervezni, de törekvése kudarcot vallott? 1890 óta az orosz haditanács tagja. A pánszláv törekvések egyik legszajásabb előharcosa.

Természettudományi kérdés:

Mi a neve azon madárnak, melynek színe aczélkék, hasa és farktöve fehér; csőre rövid, széles, lapos, háromszögű, szeme aljáig hasadt; 9 elsőrendű evezőtolla van; farka villás; lába gyenge; kitünően repül, de ügyetlenül jár; rovarokkal él s röptében iszik? Melyik rendbe tartozik?

Képrejtvény.

Az ezen számban közölt rejtvények megfejtőinek névsorát az 1899. évfolyam 1. számában teszszük közzé és közöttük (egy helyett) két értékes könyvet sorsolunk ki.

Megfejtési határidő 1898. december 18.

A 48. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: 33 mellette, 15 ellene. **Földrajzi kérdés:** Balmaz-Újváros. **Történelmi kérdés:** Enghien hg., Bourbon Lajos Antal. **Természettudományi kérdés:** Holló (corvus). **Vegyertani kérdés:** Exalginum v. methy-lacetinilid. **Képrejtvény:** Képviselő-választás.

Helyesen fejtették meg: Dada András, Chabada Jenő, ifj. Miróczky János, Karpeles Dezső, Trojkó Imre, Weisz Ernő, Szenyovszky Ferencz, Halmi Gyula, Polnitzky Leo, Kertész Tivadar, Miróczky Árpád, Kéler Izidor, Bohrandt Lajos, Ludomérszky Adolf, Börözfly Kálmán, Lichtenstein Béla, Herresbacher Dénes, Pethő Emil, Steiner József, Markovics Jakab, Bernolák Kálmán, Steiner József, Benedek István, Acs Nagy István, Rosenberg Ignác, Benedek István, Pataky Károly, Techet Károly, Morák János, Köhegyi Andor, Pataky Lajos, ifj. Paksy József, Kéler Tibor, Groedel Arthur, Bogdán Ernő, Horváth Dezső, Knapp Gusztáv, Kutlik Félix, Révész Sándor, Molnár Béla, Bauer Gyula, Kinszky Jenő, Buzáth Jenő, Gaál Tivadar, Kiszely Géza, Szeremley Császár Loránd, Hübner János, Ráth Kálmán, Wohlstein Sándor, Popovics Endre, Jakabb Gyula.

A könyvjutalmat, Várnai S. «A francia rémuralom története» cz. munkát Szeremley Császár Loránd gym. tanuló nyerte el Csurgón.

SZERKESZTŐI TELEFON.

M. J. Szatmár. Tizennégy-tizenöt éves fiúnak valóban megárt, ha csak úgy falja a regényeket, még ha Jókaitól valók is azok! Az olvasmányok simuljanak a korhoz és a tanulmányokhoz; nem szabad oly mértékben olvasni, hogy a tanulmányok hátrányt szenvedjenek. Vezet-e kivonatoló jegyzet olvasmányairól? — **M. L.** M. Szalók. Gaál Mózes legújabb diákregegyének czíme, mely a «T. L.»-ban fog megjelenni: «A kenyér és becsület. — **S. G.** «Egy kis epizód». A negyvenes évek áradó, dagályos stílusában van írva. De ilyen merész képeket mint: «díszes cserjék koronái suttognak valamí érhethetlen zenebonát» vagy «egy felhő sem moeskolja be a tiszta kék eget» — még a negyvenes években sem használtak. — **U. P.** Budapest. Aristo Örvingő Lóránd-ját Radó Antal, Tasso Megszabadított Jeruzsálemjét Jánossy Gusztáv fordította magyarra. — **Anonymus.** Hogy bebizonyítsuk, mily jóakarattal vagyunk a kezdő poéták iránt, rendre elbíráltuk beküldött verseit, remélve, hogy magasabb fórumnak tart bennünket. A «Biztonságban» műfordítás valóban híven adja vissza az eredeti hangulatát. Lenau Nádas-dalait szászor elkoptatták már az átültetők, az ön fordítása formailag tökéletes. Az «Estharang» esattanóját elrontja a felforgatott szórend. Az «Arva madár» ninesen minden báj hijával és elég könnyedén lejt. A «Mosoly volt» című versike a negyvenes évek «Kínvihar, bájegély»-féle lantpöngetőit juttatja eszünkbe. A többiek sablonos, ömlengő versek, az egyéniség jellemző belyege nélkül, legjobb közöttük a négyesoros «Végzős». **Sz. S. N.** Kamizsa. A kérdéses könyvön szerkesztők dolgozik, márcz. áprilisban kapható lesz. — **X. Cs. L.** Csurgó. Elfogadjuk és várjuk tudósításait. — **X. Y.** Késmárk. Sokszor megirtuk már, hogy névtelen kérdézőkódásokra nem válaszolunk.

Bélyegyűjtők figyelembe.

Faludi Zsigmond levélbélyegkereskedő
Budapest, VII., Erzsébet-körut 28.

Kivonat a nagy árjegyzékből.

Levélbelyegsorozatok:			
Minden sorozat csak különböző levélbélyegeket tartalmaz.			
7926	ár	ár	ár
10 Aegyptom	30	5 Guatemala	35
15 Amerikai Egyes.	30	3 Hawaii	40
3 Azores Vasco.	35	4 Hongkong	25
4 Barbados	25	10 Japán	20
5 Bolivia	35	5 Jöreményfok	15
10 Brazília	35	5 Natal	40
5 Görögország Olymp.	20	8 Nyugat-Ausztrália	30
3 Grenada	20	5 Victoria	10
6 Perzsia	40	6 Perzsia	40
10 Portugál	25	7 Queensland	25
3 St. Lucia	40	6 Transvaal	35
3 Trinidad	12	5 Tunis	35
5 Tunis	35		

Nagy képes árjegyzék levélbélyegekről, bélyegalbumokról, képes levelezőlap-különlegességekről stb. ára 30 fillér. 2 koronán felüli rendelésnél árjegyzék ingyen és bérmentve.

Megveszek használt régi levélbélyegeket.

Vidéki megrendeléseket pontosan és gyorsan eszközölök.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre... 2 frt 40 kr.	főgymnasiunai tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
<i>Megjelenik minden vasárnap.</i>		<i>Kéziratokat nem adunk vissza.</i>

A MUNKA ÉS BECSÜLET.

(*) Két dolog van, a mi az ember életét hivatásossá és határosossá teszi: a munka és a becsület. Mert az életben mind a kettő nélkül is lehet boldogulni. Vannak emberek, a kik nem munkálkodnak, s életük működése a zavarosban való halászásban áll. Vannak emberek, a kik csak látszólag dolgoznak, a kik — Rákosi Viktor szerint — úgy gruppirozzák a semmittevést, hogy az lázas tevékenységnek lássék.

Ezek veszedelmes emberek, mert alattomosak, mások megrontására törekednek, mert legnagyobb ellenségei a tisztességes, komoly és eredményes munkásságnak, mivel érzik, hogy ők nem tudnak s ha tudnának is, nem akarnak becsületes munkások lenni. Az ilyen emberek aztán nem válogatnak az eszközökben sem, a mi ezélhoz vezet, azt készségesen ragadják meg.

Félelmesek, gonoszak, romlott szívűek: hizelgők, alázatosak fölfelé, dölyfösek, erőszakosak lefelé. És sok embert meg tudnak félemlíteni. Csak az a vigasztaló, hogy az ilyenek előbb-utóbb elnyerik méltó jutalmukat.

Igy van ez az életben, s férfierő, hozzáférhetetlenség, rendeltetésünknek tisztességes betöltése kell hozzá, hogy ellenállhassunk minden aknamunkának, melyet elleneink titokban végeznek ellenünk. Ahhoz pedig, hogy az erre való ellenállási képességet megszerezzük, már ifjú korunkban kell hozzá szoknunk a becsületes munkához, kötelességeink rideg pontosságú teljesítéséhez, mert csak így szerezzük meg az alapot ahhoz az erősséghez, a melyhez hiába csapkodnak a piszkos hullámok, melyet hiába cibál az erőszakos szélvihar: az rendületlen marad akkor is, ha a pocsolya fenekestül háborog is ellene.

A munka az egyik erősségünk, a mely főlemel és megnyugvást ad, a másik pedig a becsület. E szót az elvek alapjául tekintjük. Minden tisztességes úton járó embert bizonyos elvek vezetnek, a melyek — az isteni és emberi törvényeken kívül bizonyos magasabb szempontból is elénk állítják a kötelességeket. A kimondott szó erősen kötelez, még erősebben kötelez a jog és igazság elve. Legtöbbször szükséges, hogy — eltekintve a saját magunk bármely anyagi előnyétől — úgy járjunk el, hogy tetteinkben s azok vaskövetkezetességében ne kicsinyes szempontok vezessenek.

Emeljük a magunk érdekei fölé a közjót, vagy annak az ügynek jólétét, a melynek szolgálatában állunk, mert több ember javával szemben háttérbe kell szorítanunk a magunk egyéni érdekeit.

Ti ne azokat kövessétek, a kik már most könnyen és nem igaz úton akarnak boldogulni. Inkább legyen a dolgozatód elégséges a magad emberségéből, mint — a másérol lemásolva jeles; inkább felelj a magad tudása szerint gyengébben, mint sűgásból jelesre. Inkább valld be hibádat, ha büntetés ér is, mint sem, hogy hazugsággal kivágván magadat, büntetlenül menekülj a bajtól. Ne mulasz el kötelességedet még akkor sem, ha ügyes mentséggel kikerülhetnéd is, hanem abban találd önmagad legnagyobb becsülését, hogy még akkor is megtetted azt, a mi kötelesség, mikor mások léhán kivonják magukat alóla.

Igy találkozik a munka a becsülettel és így szerezz e kettő együttvéve becsületet. Nines szükség arra, hogy azt előtted hangoztassák, — jöhet idő, a mikor a becsülés nehéz órákban egyedüli védőpajzsod s egyetlen pártfogód leszen.

Ha munkás és becsületes leszen, nem leszen szükséged pártfogót hajszolnod: legjobb ajánlóleveled és védőügyvéded ez a kettő leszen mindenkoron.

A JÉG-SPHYNX.

22

Irt Jules Verne. Fordította Gaal Mózes.

A sziget teljesen elhagyott lévén, Guy Vilmos és társai kijöttek a barlangból, a hol szinte az éhhalálnak estek áldozatul. Ettől az időtől kezdve a «Jane» hajótöröttjeinek sorsa nem is volt nagyon szánalomra méltó. A sziget roppant termékeny volt, házi állatnak sem voltak híjával. Tulajdonképpen volt mindenük, csak csónakuk nem, a melylyel a szigetről elmenekülhettek volna.

Tanyájuk, hol megtelepedtek, három mérföldnyire lehetett Klek-Klektől. Barlang volt az is, mint a miénk «Halbrane-földjé»-n. Itt töltötték el a «Jane» hajótöröttjei a hosszú éveket. Annyiban kedvezőbb volt a sorsuk a miénknél, hogy Tsalal szigete eltartotta őket a terményeivel, holott «Halbrane» földje egészen pusztá volt. Várhattak akármeddig a kínálózó alkalomra... és vártak... vártak...

Nem is álmodták azt, hogy Pym Arthur, Dirk Péter és Allen nem pusztultak el. Allen ott veszett, de a másik kettő, a mint tudjuk, megszabadult.

Tizenegy évi ott tartózkodásuk alatt semmi, de semmi följegyzésre méltó dolog nem történt. A szigetlakók közül senki sem tért vissza; veszély sem fenyegette őket soha. Minél hosszabb ideig éltek ott, annál kevesebb volt a reményük, hogy valaha megszabadulhatnak.

A tél minden évben nagyon zordon volt, a mely kívánatos és kellemes volt a tavasz, éppen olyan borzalmas a tél. Irtózatossá hűvös uralkodik ilyenkor a déli sark-vidéken. Hat-hét hónapig a tenger köröskörül be volt fagyva. No de aztán jött a tavasz, a sziget megint virágzott, s a hajótöröttek közül mind életben maradtak, miglen ezelőtt hét hónappal a nagy katasztrófa érte őket.

Május elején — e vidéken a május az északi félgömb novemberének felel meg — Tsalal szigete körül már kezdtek a jégtáblák képződni a tengeren.

Egy napon hasztalan várták haza egyik társukat. Keresték mindenfelé, de nem találták meg. Nyilván a tengerbe fuladt... avagy a jó Isten tudja, hogy és mint elpusztult.

Patterson volt, a «Jane» hadnagya, Guy Vilmos hűséges barátja.

Mindnyájan sajnálták ezt a derék, jóra való embert, a kit a közös nyomorúság mintegy testvérükké avatott.

Guy Len kapitány elmesélte bátyjának részletesen, hogy miként találtak meg a derék Patterson holttestét, s hogyan vették hasznát jegyzeteinek. Tulajdonképpen csak ezeknek a jegyzeteknek köszönhetjük, hogy nyomára jöttünk Guy Vilmosnak. A «Jane» kapitánya megilletődve hallgatta, s a szeméből hullott a könny...

Nagyon szerette Patterson.

A «Jane» hét embere közül most már hat volt

csak életben. Nemsokára újra meg kellett e csekély számnak apadnia.

Patterson ez előtt öt hónappal tűnt el; október közepe táján Tsalal szigetét egy iszonyú földrengés alapostul felforgatta. Szóval azt elmondani nem lehet. Guy Vilmos öt társa szintén odaveszett volna, ha még idejekorán el nem menekülnek.

Néhány nappal az előtt ugyanis a tenger-ár egy csónakot vetett a partra, valahonnan délről hozhatta.

Guy Vilmos rögtön felhasználta az alkalmat, a csónakot megrakta élelmiszerekkel, s társaival együtt elindult.

Harmadfél hónapig vitte az ár a könnyű alkotmányt mindig délfelé, a nélkül, hogy el tudták volna a csónakot más felé téríteni. Csak január 2-dikán láttak szárazföldet, még pedig a «Jane-szoros» keleti oldalán.

Ez a szárazföld, a mint már említettük, legfeljebb ötven mérföldre lehet «Halbrane-földjé»-től. Úgy van, ilyen rövid út választott el minket tőlük, kikért a déli sark-vidék tengerének minden veszedelmével szembe szállottunk.

Ikertestvére lehetett a «Halbrane-földjé»-nek: kopár, terméketlen, vegetációnak semmi nyoma rajta. Mikor a magukkal hozott élelmiszerek mind elfogytak, az éhhalál fenyegette... Forber és Lexton ennek a szörnyű halálnak estek áldozatul.

A többi mi is tudtuk. Guy Vilmos életben maradt társaival újra beleült a csónakba, s rábizta az árra, hogy vigye tovább, a merre neki tetszik. A szerencsés véletlen éppen akkor vitte a sziget hegyének az ormára Hurliguerlyt, mikor a csónak «Halbrane-földjé»-jéhez közeledett, Dirk Péter hős lélekkel partra szállította a csónakot, s ime a sokáig keresett elveszettnek hitt hajótöröttek itt vannak...

A két szerető testvér az isten háta mögött levő «Halbrane-földjé»-n újra viszont látta egymást.

XV. FEJEZET.

A jég-sphinx.

Két nappal utóbb a tengerbe merült két hajó életben maradt emberei közül egyik sem volt már a déli sark-tengernek ezen a pontján.

Február 21-dikén, reggel hat órakor ültünk be tizenhároman a csónakba s a «Halbrane földjé»-jét elhagytuk.

Gyorsan kellett határozniunk, és gyorsan cselekedniünk, hogy a rendelkezésünkre álló egy hónap alatt a jégzónán túl juthassunk, s ha a szerencse kedvez, vagy csethalász-bárkával, vagy esetleg valamely francia vagy angol felfedező útjáról visszatérő hajóval találkozunk. Márczius közepén túl aligha találunk ezen a tengeren útban levő hajóra.

A «Jane» kapitánya a mellett volt, hogy rögtön keljünk útra, ücsese is így nyilatkozott, vala-

mint komolyabb megfontolás után West Jem is pártolta a tervet. Én meg a többiek természetesen készséggel csatlakoztunk hozzájuk.

Az útra sietősen elkészültünk, s így február 21-dikén reggel hét órakor «Halbrane-földjé»-től már öt mérföldnyire voltunk. Délután a sziget hegyeinek kékes körvonalai is eltűntek a távol ködében.

Csónakunk — «Paracutá»-nak neveztük el — hatalmas jöszág volt. Annyi terhet raktunk rá, a

mennyit az utasokon kívül kényelmesen elhelyezhettünk benne. Ruhákat, pokróczokat, gyapjuingeszeket, nadrágokat, viaszos vászonnal bevont sapkákat, horgonyt, vitorlavásznat, szigonyt, esákányt, a napmagasság méréséhez szükséges műszereket, fegyvert, lőport, golyót. Vittünk néhány hordó ivóvizet, wiskyt, zsirt, lisztet, beszóított húst, szárazított főzeléket, kávé és théát. Abban állapotunk meg, ha nem sikerült télbe állta előtt a jégzónáig elérniünk, akkor mulhatatlanul visszatérünk «Halbrane-földjé»-re, s itt várjuk meg, hogy kitavasodjunk.

Azt talán mondanom sem kell, hogy a «Paracuta» utasai között a legjobb egyetértés uralkodott. Nem kellett attól félnünk, hogy köztünk újra egy Hedrne akad, a ki lázadás magvát hinti el. Ki tudja, azokkal a nyomorultakkal is mi történt? Kedvezett-e nekik a szerencse, vagy túlterhelt csónakukkal együtt felfordultak, s a hullámsírban letek halálukát?... Avagy sikerült volna a jégzónán áthalolniuk?... Tíz napig haladtunk kedvező körülmények között. A kapitány nem győzte eléggé dicsérni a csónakot, mely derekasan kitartott, s bár egy darab vas sem volt rajta, megküzdött a tenger hullámaival. Sehol egy csepp víz sem szivárgott belé.

Márczius 10-dikén egy rendkívüli jelenségnek voltunk a tanúi, szakasztott olyannak, minőről Pym Arthur mesél. Czikázva, pattogva szikrák szöktek ki az ujjunkból, a hajunk szálaiból. Elektromos hó-vihar okozta, mely három-négy óráig tartott. A levegő is megtelt csillagszórás-hoz hasonló könnyed hópelyekkel. A tenger hullámokat hányt, s ugyancsak ügvelnünk kellett, hogy a sajka fel ne forduljon.

A nap fénye mind szűkebb-szűkebb határookra

terjedt, gyakran támadt köd, s alig láthattunk néhány fonalnyi távolra. Minduntalan résen kellett lenniünk, hogy az úszó jégtömegekkel össze ne ütközzünk. Olykor-olykor déli fény öntötte el az eget mögöttünk. A hőmérsék is szüntelenül csökkent, alig volt 5° Celsius.

Ezek a jelenségek aggodalommal töltöttek el minket. Abban bizakodtunk, hogy a tengeráram ereje és iránya ez ideig nem változott meg, de vajjon ha a hideg fokozódik, nem áll-e meg a szél, s nem halad-e majd csónakunk sokkal lassabban?

Negyvennyolc órával ezután az ég kissé kitisztult, a köd szétfoszladozott.

A két kapitány nagy ügyvel-bajjal megmérte a

nap magasságát, s az eredmény ez volt:

75° 17' déli szélesség

118° 3' keleti hosszúság.

Márczius 13-dikán éjjel sűrű köd szállott fel, elég baj volt ez nekünk, mert minduntalan attól kellett tartanunk, hogy jégtáblákba ütközzünk. A szél is elállott, s ime a csónak még sebesebben haladt előre. Nem tudtuk megmagyarázni, hogy mi lehet az oka. Egészen másnap reggelig tartott, s a köd csak tíz óra tájban kezdett némileg oszladozni... nyugat felé szárazföldet, vagy legalább ahhoz hasonlót pillantottunk meg.

ELEKTROMOS HÓVIHAR OKOZTA.

Mintegy negyed mérföldnyire valami nagy, sötét tömeget pillantottunk meg, a mely magasra felnyult, mintha hegy lett volna. Óriási sphinxhez hasonlított, a mint a görög mythologia festi ezt a szárnyas szörnyeteget.

A minő felizgatott volt a kedélyünk, fogékony a fantáziánk: attól féltünk, hogy élő lény, s minket csónakostól együtt el fog nyelni... ime előre nyújtja iszonyú karmait, hogy közelebb húzza a csónakot.

A sphinx... A sphinx!... eszembe jutott az a látomás, mely megbolygatta lelkemet a jég-hegyen, mikor a «Halbrane» katasztrófiája előtt víziók gyötörtek... ott hevert a mesebeli szörny a déli poluson, mintegy megtestesült titokzatos-sága a jég-világnak.

Még sok titokzatos, csodálatos jelenségnek kellett minket bámulatba és rettegésbe ejtenie.

Említettem, hogy a «Paracuta» mind gyorsabban haladt. Most, hogy a sphinxhez közeledtünk ez a gyorsaság csaknem ijesztő volt.

Egyszerre csak a csónakból kiugrik a horgony, mintha valami ellenállhatatlan erő vonzotta volna, a kötél, melyhez erősítve volt, megfeszült... úgy tűnt fel, mintha a vas-horgony akarta volna parthoz vontatni a csónakot.

— Mi lehet ennek az oka? — kiáltott fel Guy Vilmos.

— Hurliguerly, vágd el gyorsan a kötelet, gyorsan! — kiáltá West Jem, — különben végünk van.

A csónakmester elővette a kését, s alig hogy a kötelet ketté vágta, kirepült a nagy kés, a horgonyt pedig vitte... vitte szédítő gyorsasággal az a titkos erő, s oda esapódott a sphinx talapzatához.

És ime a csónakban levő minden vastárgy: a konyhaedények, a puskák, Endicott takaréktűzhelye, a zsebünkben levő kések mind megmozdultak, s azokat is a sphinx felé ragadta valamely csodálatos erő... a csónak pedig villámgyorsan repült ugyanabban az irányban.

A csodák országába jutottunk-e? Avagy velünk is az az érzék-csalódás játszik, melyről Pym Arthur mesél?

Nem, ez mind kézzel fogható, valóságos dolog; megtörtént úgy, a mint elmondom. Csak hogy nem jutott időnk az ok kutatására, mert mihelyt a parthoz ütődött csónakunk, egy másik bárkát, egészen elhagyott bárkát pillantottunk ott meg.

— Nini, a «Halbrane» csónaka! — kiáltott fel Hurliguerly.

Csakugyan az a csónak volt, melyet Hedrne és czimborái elraboltak. Ott hevert a parton, az oldalán nagy repedés volt, az egykori derék csónaknak csak roncsa... a sziklához sujtotta a tenger hullámkarja, s összezúzta.

Első tekintetre észrevettük, hogy a csónak vasrészei mind hiányoztak; a bordákat összetartó szögek, a vaskapcsok, a pántok...

Mi lehetett ennek az oka?

(Vége következik.)

Lucifer alakja Dantenál és Miltonnál.

A «Tanulók Lapja» számára.

Lássuk tehát, minő Lucifer a Pokolban? Képzeljünk egy szűk, jeges árral borított tölcser-torlatot, melyen keresztül Dante Vergillel a pokol feneke s egyszersmind a föld középpontja felé halad. Hiába kutat Dante a legrettentőbb borzalmak hazájában földi szemeivel: mitsem lát, s csak a jég és a jeges félelem fagyasztják tagjait.

... Miként gomolygó, sűrű ködön át,
Vagy éj terülve már e féltéken,
Szemünk egy távol szélmalmot ha lát:
Ép oly alkotmányt látni véltem én...

(XXXIV. é. 4—7.)

Dante nem tudja: mi az? s miközben a jégbe fagyott árnyakat, mint szilánkokat a kristályban áttetszeni látja a ködön: Vergil magyarázatára megérti, hogy az egész elborzasztó szörnyűségében feltűnő alak Lucifer.

... A kínország császára állt — ottan,
A jég közül hogy félmellig kilátszék.
S én óriásra hasonlítok jobban,
Mint fél karjára óriás formáznék.

(XXXIV. é. 28—31.)

... S ha olyan szép volt, mint most rút a millyen;
És mégis alkotója ellen lázadt:
Méltó, hogy minden rossz belőle keljen!
De óh, előttem mily csodás káprázat:
A mint az egy fön három arcot láttam!
Elöl az egyik, vérvörös ábrázat,
S a más kettőből, mik két váll-irántan
Csatlódtak ahhoz, össze ép ott érve,
Egymással, hol a fej tarkója, hátban:
A jobb felőli sárgásan fehérle,
A bal pedig olyan volt, mint kik onnét
Eredtek, hol a Nil a völgybe tér le.
S mindnyáj alól két-két szárny nőtt, azonkép,
A milyen illeti ilyen nagy madárra;
Nem tollasak; de bőregérnek szárnya
Szerint alkotva voltak, s nem pihenve
Külön-külön szélt hajta mind a háрма.
Tőlük fagyott az egész Cocyt egybe,
S mit hat szemből sírt; három állon úgy folyt,
Csorgott alá könnyű véres genyje.

(XXXIV. é. 34—54.)

Ez Lucifer, a ki «egykor oly szép volt, oly telve fénynyel». Egy monstrum, a melyből hiányzik az elrettentő erő; mely tehetetlenségében, szörös, csúf külsejével szánalmas mosolyra kész. Itt, a hol igazi mély megindulást s borzalmat kellene érzennünk, a hol a költemény alapeszméjének legmegrázóbban kellene reánk hatni: nem találjuk a hang fokozását, sőt a külső világ sem rettent meg annyira, mint sok helyütt, hanem figyelmünket újra s mindig csak allegoriák vonják el; agyunkat nem képes a félelem hatal-

mába ejteni, mert szünet nélkül az allegoriák értelmezésén fáradunk. Még a költői látszat is elesik, amely e rémjelenésekbe életet önt. Avagy tekintetbe vegyük itt: hogy képzeletünk már az előbbeniekben annyira túl van csigázva, hogy egy ily természetes, teljesen élettelen alakot nyugodtabban szemlélhetünk, mert izgatottságunk nem képes felsőbb fokra hágni, Lucifer rajzolásának gyengeségét betudjuk-e a rémület nagy erejű behatásának? Volna ebben valami; mert Dantenál ez az egyedüli hely, hol a környezet sokkal mélyebben érint, mintsem a szenvedők elbeszélései, mert hiszen Dante a jégesapoktól görnyedő alakokkal már szóba sem áll; s a miben ismét a rejtett értelmet, s a fokozatot találjuk fel a bűnök nagyságából a bűnösök megtézésére való következtetésben. De ha elfogadjuk ezt: elővettük a jellemrajzolás művészetének minden törvényét csupán azért, hogy e szörnynek a groteszk-komikai vonásokon kívül némi életerőt is adhassunk? Mert mi akkor egy jellem, ha a környezettől nyeri megvilágítását, s ha vonásainak tükrében csak az olvashat, a ki oly mélyre hatol a bűnök lejtőjén. Hol itt az önállóság a jellemalkotásban?

Dante bizonyára nem akart egy a gyermekek ijesztgetésére szolgáló rémet teremteni Luciferben, a kire ujjal mutogathassanak, s a ki csak a hozzá illő borzalmak közepette nyer méltó helyet; úgyde akkor miért tagadta meg tőle azon öntudatot, gondolkodást, a melyet elvárhatunk egy hajdanta oly hatalmas lénytől? Az öntudatos jellemek sajátja, hogyha kiragadjuk bármely környezetből, s oda teszszük akár egy pusztaság közepére, akár egy harcztér legvéresebb, legválságosabb pontjára: mindig csak az marad, a ki volt; legfennebb eszmejárása válik élénkebbé, vére lüktetése gyorsabbá, s agya izgatottabbá. Megtehetjük ezt Dante Luciferével? Nehezen, mert e Lucifer a pokol fenekének borzalmasságai nélkül olyan lenne, mint a színész, ki Othello szinpadijelmezében s örvöngésével az utcán járna: jellemében, viseletében nevetséges. A kín-ország császára vak eszéke Isten böles rendelkezésének; tettei s gondolatai (ha vannak) csak a Mindenható akaratának kifizolysai.

De ezzel ismét oda jutottunk, a hol voltunk. Lucifer tehetetlensége öntudatosan szerepel Dantenál; s különben is nem főhőse a «Divina Comediá»-nak, mint Milton Lucifere az «Elveszett Paradicsom»-nak, hanem csak betetőzője, utolsó rémképe a Pokol borzalmasságainak. Nem hiába mondja róla Szász Károly (Pokol. 424—25. lap):

«a Dante Luciferjének nagyszerűsége messze marad a Milton Sátánjának megdöbbentő szerelensége mögött. Különös — de be kell vallanunk — hogy a Dante Poklának leggyöngébb oldala: e Lucifer. Megdöbbenés helyet szánalmat költ bennünk. A nagyszerűség hiányzik rajta s inkább a komikum hatását teszi.»

Mindazt azonban, a mi «Dis»-ből (a görög mythologia Lucifere) hiányzik: feltaláljuk Milton Sátánjában. Nemcsak az alak, de jelleme is hat reánk; sőt ez utóbbi jobban, mint amaz. Sátán talán egyetlen nagyszerű s költői alak az «Elveszett Paradicsom»-ban; a többiek kevésbé sikerültek s bizonyos angolos íz mindig megérzik rajtuk. A «Fő-Gonosz»-ban azonban bámulnunk kell a homályos fenséget, mely kétes világgal ragyog elénk; s csodálnunk a rendkívüli böleskedést, mely valóban szellemi erőre mutat, nem emberire. Erő, hatalom, tudás, büszkeség és hősies elszántság s elbizakodottság jellemzik főképen. Alakja is ezt a benyomást teszi reánk. Lucifer

... Termet, — s alakra büszkén, magasan
All, mint torony. Alakja régi fényét
Még nem veszté végkép el; kisebbnek
Nem tűnt ma sem, mint egy bukott arkangyal;
Dicsfényéből csupán csak a vakító
Homályosult el; mint a felkelő nap,
Melynek sugárit a látkör köde,
Homálya megszűrte... (I. 579—587.)

... De veszte bár fényéből, túlragyogja
Még társait; arezába mély sebek
Nyomat hagyá a mennykő; gond ül hervadt
Ábrázatán; szemöldjei alatt
Elszánt bátorság, boszúra leső
Komoly kevélység; vérszomjas szemében
Onvád, keserv, hogy így kell látania
Büntársait... (I. 592—599.)

Itt nem egy rettegő halandó szemlél egy szörnyet, hanem a költő a fenséges teremtményt. Maguk a tulajdonságok beszélnek; cziczoma nincs az alakon, a mit bámulhatnánk. Egész nagyszerűsége azonban csak akkor rettent meg, midőn megmozdul s fölkel,

... Fejét s szikrázó szemeit magasra
Emelve a habokból; többi része
A vízszínen... hosszan, szélesen
Lebegve. Oly nagy óriási test,
Mint a meséknek roppant szörnyei:
Titán, a föld szülötte, ki Zeussal
Csatára szállt ős Tarsus városánál;
Bartlanglakó Briaraeus, Typhon,
S kit legnagyobbnak alkotott az Isten:
Leviathan, a tenger szörnye... (I. 194—204.)

Elnyúlva hosszan, így feküdt a Sátán,
Lánczolván lángtóhoz... (I. 212—214.)

(Vége következik.)

CSATA UTÁN.

Vége már a harcok viharának,
Csend borítja sivatag terét,
Véres földön tört kardok hevernek,
Ember-roncsok, holtak szerteszét.

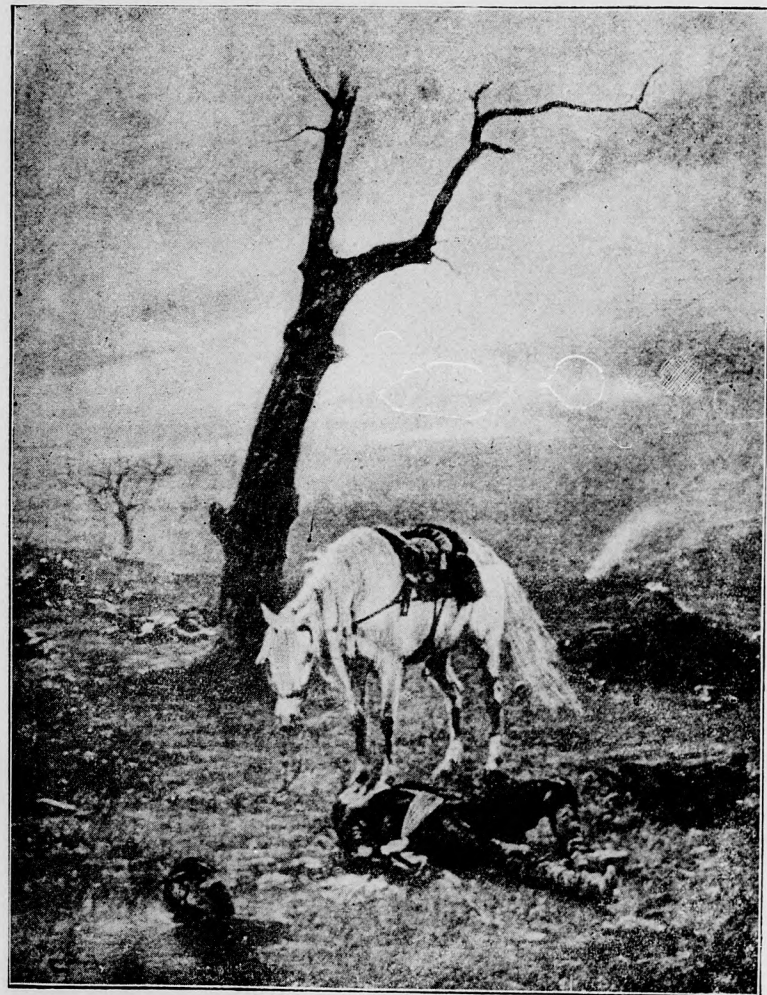
Szétforgácsolt fegyverek szilánkján
Ott fekszik egy fiatal vitéz,
Mellette áll kedves paripája
S holt úrára búslakodva néz.

Mért is nem forgattad meg szügyemben
Búcsujául hősi kardodat!
Mért nem, mért nem veszem én helyetted,
A ki eddig hűn hordoztalak?!

Nem röptelek diadalra többé,
Örömben nem tombolhatok:
Annyi harcznak bátor daliája —
Csöndes lettél, árnyék vagy, halott!

A szabadság diadalmas kardját,
Jó uram, már nem villogtatod;
A hová te leszálltál, a harc-zaj
Altatgató esendő lágylul ott.

Hasztalanul várom, hogy repüljünk
S felkeressük mátkád, kedvesed,
Mig az égen csillagok lobognak
És a földön álom szendereg.

Annyi búval, annyi fájdalommal
Néz úrára, mintha mondaná:
«Egy élő lény virraszt csak fölötted,
Édes gazdám, az sem él soká.

Nem száguldunk a hír erdejében
Cserkoszorút, diésőség után;
Arezod, melyről tűzlelek sugárzott
Mindörökre bús lett s halovány.

Méla vágyban, édes epedésben
Mennyi drága s kínos óra múlt
S nem jön egy se', melyben megölelhess,
S nem jön egy se', melyben rád borúl.

Várni fog, oh várni fog bizonynyal,
És helyetted megy majd holt híred —
Mit tudom én, mi történik akkor,
Csak azt tudom: én már nem leszek.

Hű paripád belepusztul bizton
Bánatába, melynek nincs szava;
És ki tudja, lesz-e ily hű, ily mély
A szeretett lányka bánata?! . . . »

Endrődi Sándor.

PETŐFI ÖNKÉPZÉSE.

A Tanulók Lapja számára.

Ha a francia diák karácsonyi értesítőjébe
szekunda talál pottyanni, megvan a kifogása még
akkor is, ha a «tanárok kegyetlenségét» nem

hozza haragvó apjának tudomására, hogy Petőfi
Sándor nem, hogy latinból bukott meg, — mint
ő kegyelme, — hanem soha semmit sem tanult
és ki is csapták. Az pedig már csak Petőfi volt!

Csodálatos dolog! Alig van félszáz éve, hogy
az újkor Tyrtæusát a földön utoljára látta emberi

Senki sem sajt így a fellegelkhez:
"Napkeletre vándoroljatok, mert
Napkelet a szép hajnal harója,
A rózsákat mosolyog rózával,
Langrósákat sötét arvátólra."
Senki sem sajt így a fellegelkhez,
És ő is meg is napkeletre mennék,
Napkeletre vonja őt az az mely
Tiltos sejtet lágy felkenekerekekkel.
Mennék, mennék, és ha oda írték,
Meggörödmek a piros tengerben,
A hajnalnak sugar tengerében.
És ha egyszer meggörödmek
Nem görödmek akár élettel.

Nem bánát, ha minyáit lenyitánk,
Vagy ha hűppa pályán vár rájok,
I hűppa pályán vihar is sötét
A hűppa is, ha sötétzaggassa őt
A vihar s őt epe hűppaokolnak
Folygatalad meg egyszer arculatjok,
I a pínulad végző órájokban
Hűppaigunk viffpalmódalok,
És diés, ar édes affudáig,
Minden rájok a hajnal mosolygott.
Mint a felhők, tiltos sejtelenböt,
Napkeletre vándoroltam én is . . .

Petőfi Sándor

(október 8 1896)

Sz(endrey) J(ulia) kisasszony emlékkönyvébe. (Az eredeti albumlap a N. Múzeum könyvtárában.)

Petőfi kézírása.

fogadja el az édes apja okul; ott van az
utolsó mentség: — Hiszen Zola sem tett érett-
ségit és mégis mi lett belőle!

A magyar fiú pedig, ha hasonló kellemetlen
állapotba jut, hogy, hogy nem, Petőfire szokott
hivatkozni és jobb ügyszó méltó buzgósággal

szem s ime, mintha középkori hős volna, mondai
bizonytalanság övezi. Születése ködbe vész, halála
fellegbe borúl. Így közhit az is, hogy nem tanult;
a könyveknek és a tanároknak ellensége volt.

Ez a hiedelem valótlan, de meg tudjuk magya-
rázni, hogyan jött létre. A költőnek féket nem

ismerő természetéhez az illett volna, hogy teljes erejével iparkodjék lerázni az iskola nyügét. Az, a ki él-hal a pusztáért, szűknek találja a tanterem négy falát. Ez azonban Petőfinél nem így történt. A tudásért csak úgy rajongott, mint a szabadságért, szorgalmas és iparkodó volt, azután meg a tanuláshoz is elősegítette Isten-adta lángesze.

Megbukás helyett jelesekert kapott, kicsapás helyett az első helyre ültették. Ez jellemzi iskolai pályájának első korszakát.

Mind a mellett tanuló élete tagadhatatlanul dült, zavaros volt. A kiskőrösi tanító oktatása után Félégyházán, majd Kecskeméten látjuk. Azután Szabadszálláson és nemsokára Sár-Szt.-Lőrinczen tűnik fel. Innen Pestre került, a honnan Aszódra jutott, míg végre a selmeczi liceum zárja be ezt az időszakot. Ezután szünet áll be. Petőfi atyjával meghasonlít, két ízben színész, majd katona lesz, de tanuló pályájának még nincs vége. Pápara iratkozik be s itt fejezi be tanulmányait.

Eredeti szorgalma később megesappant. Főjellemvonása az, hogy csak azt tanulja, a mihez kedve van. Tanuló korában ébredt fel benne rendületlen fajszeretete és némileg ennek tulajdonítható az, hogy egy alkalommal a magyar történelemből őt egy pánszláv tanár, Lichard, ki nem is tudott magyarul, elbuktatta.

Azt, a mit ezen zavaros diákéletben elmulasztott rendszeres tanulással megszerezni, helyre-pótolta saját mívelése; a maga erején tanult legtöbbet. Hogy mennyit tehet az akarat s mennyire mehet az ember a maga lábán: annak a Petőfi ifjúkora remek példája.

Önművelését az aszódi algimnáziumban kezdte. Erre legalkalmasabb eszköz az olvasás volt. Egy iskolatársával félrevonulva Ovidiust olvassa eredetiben. Végig olvassa a kis iskolai könyvtárt s bele szeret Horatiusba.

A mikor aztán Selmeczeze kerül (1838 augusztus) akkor az önképzésre még nagyobb tér nyílik. Feltárul előtte a selmeczi önképzőkör ajtaja s fellép első költői dicsőségének színhelyére.

A magyar ifjuság, a melynek lelkéhez hozzá nőtt az önképzőkör fogalma, azt hiszem szívesen vet egy-két pillantást arra a képre, melyen az előtérben Petőfi Sándor áll, a «miliut» pedig a «Nemes magyar társaság» alkotja.

Ennek szervezete fővonásaiban majdnem olyan volt, mint a mai önképzőköröké. Volt két szakosztálya: kezdőké meg rendeseké s Petőfit már

kezdetben nem kis dicsőség érte azzal, hogy első éves rétor létére rendes tagnak vették be. A selmeczi önképzőkörnek buzgó és kiváló tehetségű tagja volt ő mindaddig, míg az intézetet el nem hagyta. Szavalattal lépett fel, de ezzel nem nagy hatást ért el. De egy hét múlva «A hűtelenhez irányzott eszmeszüleményét» már emlékkönyvbe írta a kör.

Ez a legelső költeménye Petőfinek, mely fennmaradt.

«Isten veled hát örökre, édes
Tárgya hő szívemnek, óh negédes
Csalfa Emma, isten veled hát.
Majd, ha egykor értem, szinte árva
Eljősz, éjszának havát bejárva
Megleled, hű muzsafiid porát.

Ez az utolsó versszak elegendő annak észre-vevására, hogy Petőfiben még ekkor nem tudott a természetesség varázsmagya felülkerekedni a németes érzélgés gyomjai felett. A következő év februárjában ismerte meg a kör a már eltávozott Petőfinek, illetve Petrovicsnak egy újabb költeményét: «A költő keservét». A kör elnöke, Szeberényi Lajos ezt sokkal különbnek találta, mint az előbbit s igazán nagy kár, hogy elveszett.

Selmeczi önképzőköri szerepléséhez még egy sikerült bírálat és hasonló szavaltat emléke fűződik.

Mint hogy Petőfinek épen mint önképzőköri tagnak képét rajzoljuk meg, rá kell mutatnunk arra az érdekes vonásra, a mely közös a mostani önképzőkörök ifjú tagjaival.

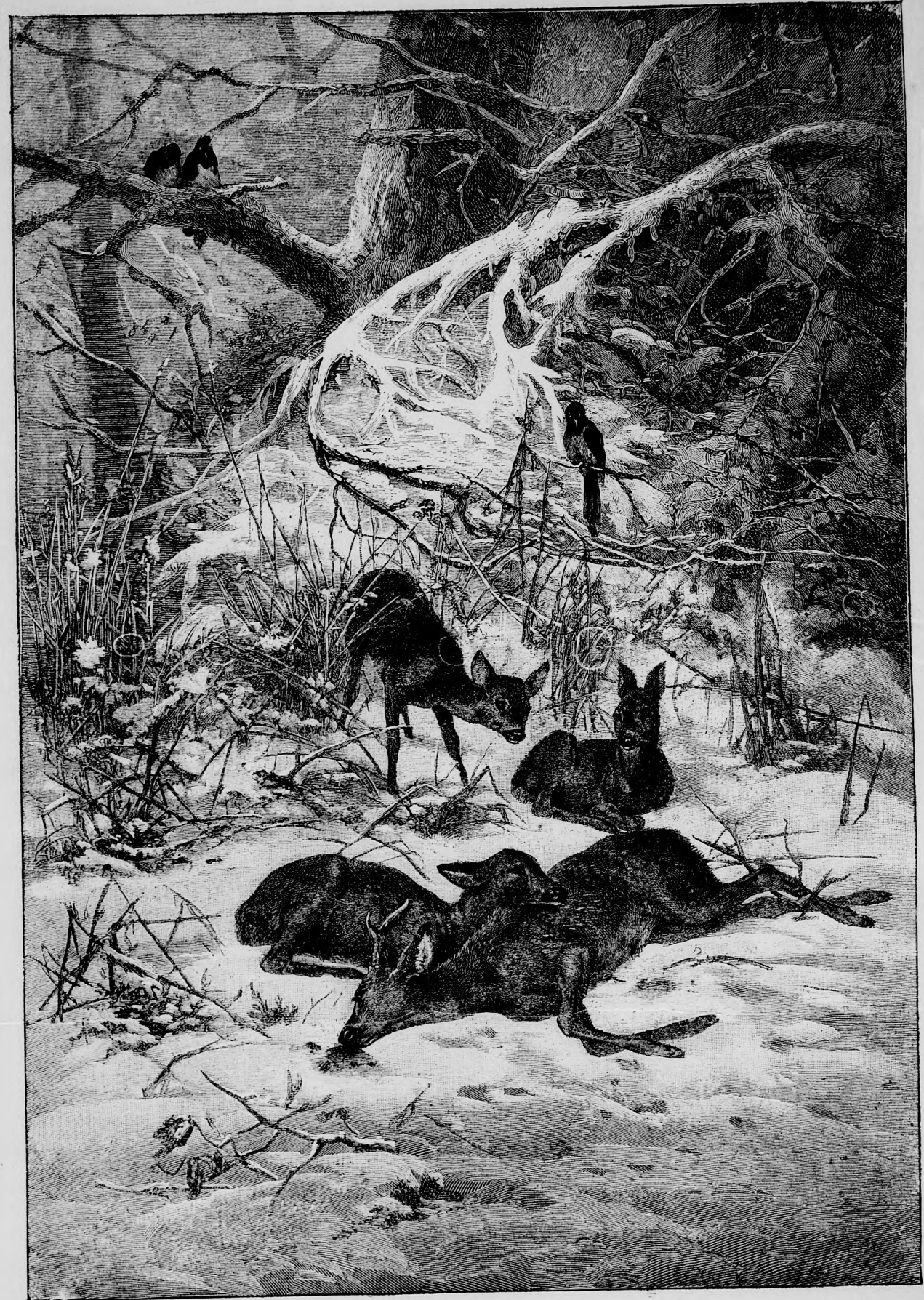
Roppantul szerette volna valamely dolgozatát nyomtatásban látni. Erre azonban még sokáig kellett várnia. Vajjon gondolt volna-e ő akkor arra, hogy idő múlván az ő költeményeinek kötete, a magyar nemzet lírai bibliájává leszen?

Bolyongása és szerencsétlen katonáskodása után Pápara kerül rövid időre tanulni. Eljárogat a képzőtársaság gyűlésére, azonban nem működik, ezt az elvet hangoztatva:

— Előbb oly költeményt kell írnom, melylyel becsületet vallok.

Erre azonban Pápan ezúttal nem került a sor. Petőfi elhagyta az intézetet és a vakáczióon keresztül Tolnában színészkedett, de a társaság feloszlott s őt nemsokára Pozsonyban, majd megint Pápan találjuk.

Pozsonyban különös módon szerepelt az önképzőkörben. Petőfi irt egy barátja (Kemény

AZ ÖZBAK TRAGÉDIÁJA.

János) részére két kis verset, a melyeket az fel is olvasott a gyűlésen és a saját neve alatt emlékkönyvbe írta. Jele annak, hogy a deákver nem igen akad fenn az ilyen csinyekben.

Hanem hasonlítsuk is össze ezen versek egyikét az «Erdő szélén» címűt, a «Hűtelenhez» című verssel.

Erdő szélén puszta csárda,
Hejh, miért sietsz, oda sárga!
Fordulj vissza szép paripám,
Nincs benne már kedves babám.

Csárda, csárda, gonosz csárda
Sülyedj fenéig a sárba
Befogadtad a rossz legényt,
Mégolte kincsemet, szegényt.

Ezekben már lassacskán kibontakozik Petőfi hatalmas egyénisége.

Második pápai tartózkodása alatt (1841 októbertől, 1842 augusztus végeig) önművelésében sokat haladt. Francia és angol költőket olvas német fordításban, (később annyira elsajátítja az angol nyelvet, hogy Shakespeare «Coriolanus»-ának fordításával ajándékozza meg a magyar irodalmat.

Tüzetesen foglalkozik a történelemmel. Megismerkedik egyéb német költő között a magyar földön született Lenaunak és a magyar nemzet lelkes barátjának, Heinenak költeményeivel.

A képzőtársaságban még nagyobb tevékenységet fejtett ki, mint Selmezen. Méltán fordulhatunk érdeklődéssel ezen társaság felé, a melynek egy időben voltak tagjai Petőfi és Jókai.

Ebben az önképzőkörben, — kuriózumból megemlítjük, hogy hat pengő krajczár volt a beíratási díj — otthon érezte magát Petőfi. Az első gyűléstől kezdve, a melyen három versét olvasta fel, az évszázó ünnepig, a melyen ötszörösen vesz részt — csaknem állandóan működik nem csökkenő lelkesedéssel.

Legnagyobb hatása költeményeinek volt. A felolvasottak nagy részét bevették az emlékkönyvbe. Ennek az emlékkönyvnek köszönhető, hogy ismerhetjük Petőfi lángeszének első hajtásait. Legelső a pápai emlékkönyvben a «Tünődés» című, melyben még nem tud szabadulni a német romanticismus békéiből. Kiemeljük a «Lehelt», melyben magyar tárgyhoz fordul, de azt némi idegenszerűséggel dolgozza fel. Kedves románcz «A tolvaj huszár». A point-je Heine modorú. Nyalka huszárok jönnek a faluba. Az anya inti leányát, hogy vigyázzon, mert hosszú a vitézek

keze. Reggel aztán, a mikor elmennek, a lány sirva panaszozza el anyjának:

«Jó anyácskám meglopának,
Egy elvitte szívemet.»

Az emlékkönyvbe irt költemények közt van négy műfordítás is.

A Pápan töltött esztendő meghozta régi kívánságának teljesedését. Végre egy költeménye nyomtatásban jelent meg. Bajza május 22-én az Athenaeumban közölte Petőfi kedves kis költeményét: «A borozó»-t. A fiatal költő nagyra volt vele s ez még jobban növelte önképzőkori tevékenységét.

Bírálni kevésbé szeretett; ebben a tekintetben következetes maradt önmagához. Petrovics Sándor épúgy nem ismerte el a kritika létjogát, mint később Petőfi Sándor. És ha nem szerette, hogy mások kritizálják őt, ő is idegenkedett a bírálatról; így választott bíráló léteére mindössze kétszer bírált.

Szavalni szeretett; a költeményeket, egykori jegyzőkönyvek tanúsága szerint, színésziessen adta elő. Ez nem tetszett a tagtársaknak s erős megrovásban részesítették.

Petőfi aztán a visszavágásnak eredeti módját találta ki. Néhány gyűléssel később, miután előre kijelölték őt szavalónak, felállott a szöszökre, bejelentette, hogy Vörösmarty «Szózat»-át szavalja «labdacsul azoknak, kiknek a színészi szavalástól gyomruk elromlott». Ezután előadta a költeményt úgy, a hogy még azt a jó pápai deákok nem hallották.

Érzélgős volt a hangja, tótos a kiejtése, a hangjával, meg a gesztusaival ellenfeleinek szavát akarta nevetségessé tenni, a mi sikerült is és a hatáson nem rontott semmit sem az, hogy a kör jegyzőkönyvileg megróttá.

Ez volt az első és az utolsó eset, hogy ő ez önképzőkörrel tréfát üzött.

Petőfi Sándor örök időkre példaképe marad a magyar tanuló ifjúságnak. Időtlen-időig honszerelmet tanul az ifjú attól, a ki egész életében hazáját szolgálta, s a ki életét hazájáért áldozta fel.

De e mellett azt se felejtse el magyar diák, hogy Petőfit kell követned, ha az önképzőkörökben, ezekben az igazi diák-parlamentekben, eredményt akarsz elérni. Olyan nemes ambícióval, lankadatlan kitartással kell küzdened, s az önképzés ügyét oly komolyan kell szolgálnod, a mint ő szolgálta.

Balkányi Kálmán.

AZ ÖZBAK TRAGÉDIÁJA.

Képpel.

Ita: Herman Ottó.*

Jóságos ég, hát már ez az irtóztató ködös, se hideg, se meleg idő soha sem fog elmúlni?!

A testbőr likaicsai összehúzódna, s a nyakszirttől a bokáig vágat a borzongás az ember tetemén végig s ha nincs ruhával fedve, úgy néz ki, mint a pórere koppasztott Márton-napi lúd.

A fél falu vászonzeszedéje mind bekötött szájjal, a fogfájás miatt ránczbaszedett homlokkal kovályog szanaszét, s tépelődik, vajjon a kovácshoz — ki selyemzsinórral s ajtókilincsesel húzza ki a fájó fogat, olyformán, hogy a zsinór egyik végét a fogra, a másikat a kilincsre köti s aztán hirtelen becsapja az ajtót, — vagy a borbélyhoz — ki a szoba leghátuljában kezd s a kapufélfa táján végzi a húzást — menjen-e?

S az a sár! Szent isten, csak fagyna már; csak esne le már az első hó!

Nos, az a hó leesett, betakarta a vetést s a falu útja csak úgy ragyog. A gazda ékeli, szögeli a rozoga szánkát, csörgőt köt a kantárra s az a sok apróság alig fér a bőrébe a nagy öröm miatt. Vagdosza a hólabdát egymás fejébe, hanyatt vágódik a hóba, hogy «feszületet» csináljon. Csupa öröm!

S a kis sármányok, pintyek, pipiskék beszorulnak a faluba, s a szán-út nyomán piszkálják ki a sovány eledelt, a melylyel a sárga, a pej, a fakó s nem tudom én mi fajta, mi cifra nevű ló már tegnap jóllakott — hát ezeknek meg nyomorúság!

Hát még a bükkösben! Az özbak azzal a sötét, méléző szemével az ő kedves suta párjával összenéz, ez meg a két gidóval, mintha mondani akarnák: no feleség, no gyerekek, mától fogva se fű, se nyúlóska, csak az alja ágvége, rügye.

Bak uram épen széjjel nézne, a mikor gyanús zaj üti meg a fülét: még inkább a mátyás rikoltása. Finom fülét a zaj felé fordítva hegyezi, finom fekete orrát szimatolva emeli magasra. Baj van! Egyszerre, mintha kurtakigyót látott volna, vágatni kezd, a két gidó utána, a suta bezárja a sort: egy esapáson csak úgy tűnedeznek az erdő sűrűjében.

Valóban, az erdész két tacsója hangot adott, — szól a nyif-nyaf, akár valami esengő. A kutyák lassan, szinte bukdácsolva haladnak a mély hóban; de az is igaz, hogy az erdész későn ért a váltóra.

A váltón túl kiugrik a suta a nyomból s oldalt kört vág — a tacsók a fönnyomon haladnak; azután kiugrik az egyik, majd a másik gidó s végre is a tacsók csak a bak nyomán hajtanak.

* A V. U. 1882. év folyamából vesszük át nagy természet-búvárunknak e hangulatos leírás rajzát.

De a bak azért bak, hogy horgot rágjon: visszafelé kanyarodik, keresztbe vág kedvesei nyomán egyszerre annyi össze-vissza nyom, hogy kutya legyen a ki eligazodik rajta.

Csak egy volt a baj! Az erdész észrevette, hogy megkésétt s legott az oldalba ereszkedik le s éppen akkor állapodik meg, a mikor a bak is megáll, hogy neszeljen: vajjon merre tart a csaholás.

Igaz, hogy nagy a távolság; de hát álló vadra löni: vadásztörvény. A lövés eldördül, a bak nagyot szökik, de rohan, rohan — utoljára már azt sem tudja hová, merre: hegyen-völgyön a merre lába viszi.

Ember, kutya elvesztette nyomát.

Közel az erdő széléhez, a kis tisztás szűz haván, kifogy lélekzete, — megáll, — orrán kibuggyan a vér, — összeborzad s egyszerre, mintha lekaszálták volna, oldalt a hóra vágódik s vége van: egy ficzko átjárta a tüdejét. Orra táján beiszsa a hó a piros, meleg vért s nagy lesz a csönd mindenfelé, még czinege-hangot sem hallani.

S a szegény suta hangot ad, a gidók csak hamar mellette teremnek, de hol a bak?

A szegény állat a magasba is, a föld felé is neszel — semmi jel! Ekkor elindul. Azok a bolondos kiesinyek hol mellette, hol előtte bakatnak, néha döfögetik, mintha mondani akarnák: no, de álljunk meg már, hiszen ehetnénk.

De az anyjuk csak megyen, megyen, míg utóvégre is kiér a tisztásra . . .

Látja az ő kedves bak urát, a ki meg se moccan. Aztán meg olyan furcsán fekszik! Hát oda-megyen az a suta, gyöngéden megérinti orrával . . . semmi mozdulat! . . . ekkor letelepedik melléje, kihülő testére nyomja azt a szegény fejét s abból a jámbor szemből oly fájdalom beszél, emel vádat az ég felé, hogy még az ember szive is elszorúlhatna tőle.

Azok az ostoba, mutuj gidók bedig ott bámulnak, szimatolnak . . . hát nem tudják még, hogy mi történt . . .

Annál jobban tudja már a szarkahad, mely ott gubbaszkodik az ágakon, rávonva bundáját azokra a szarkakörmökre: ő vájja ki majd az áldozat szemét, ő fog összeveszni rajta, hogy aztán czivódásával odaesalja a rókát, a farkast, s az egész környék éhes rablót . . .

Le is száll az éj, s a szegény család tovaállott az erdő sűrűjébe. Az öznyomokon fekete árnyak száguldanak, szaglászna s a tisztás szélén kigyúlnak a zöld farkasszemek. Azután nekiesnek a szegény áldozatnak, — morgás, csikorgás, esontok ropogása szakítja meg az éj esőndjét.

Reggel vértől, szőrtől szennyes a hó s a szarka bekukkan a mély nyomokba: vajjon nem került-e bele egy kis maradék?

Semmi sem maradt.

És a végek vége az, hogy megjön a tavasz s kicsalja a tisztás virágait — no szebbek lesznek, mert vér termékenyítette az anyaföldet . . .

LANDOR UTAZÁSA TIBETBEN.

A Tanulók Lapja számára. 2

Augusztus 20-ikán Landor és szolgálai Toxemben lóvásárlással voltak elfoglalva. Hirtelen hátulról száz meg száz ellenség rohan rájuk, leteperi és bilinesekbe veri őket. Katonák jönnek elő és átveszik a foglyokat. A pombo, egy nagyláma és tartományi kormányzó előtt megkezdődik

TIBETI JELMEZES TÁNCZOS.

a kihallgatás. Csanden Singet kétszáz korbácsütésre ítélik, melyet két láma legott kioszt. Másnap Landort és Man Singet hátrakötött kézzel, lóra kötve Galsio-ba hurcolták. Landor lovának nyerge szegekkel volt kiverve, melyek száguldás közben mélyen belevágódtak husába.

Útközben örült vágatásra sarkalták Landor lovát és az a pribék, ki az angol kezeire erősített kötelet tartotta, teljes erejéből ránczigálta azt, hogy lerántsa a földre. Tibeti katonák közvetlen közelből rálóttek a foglyra, de nem találták el.

Galsioban Landort megragadták és szétterpesztett lábakkal egy gerendának éles szegletére állították, miközben köteleiket annyira összeszorították, hogy azok mélyen belevágódtak lába husába. Míg a toksim-i tarjum titkára, Nerba a kintzött embert hajon ragadta, addig a pombo a *taramnak* nevezett izzóra tüzesített vasat közvetlen közelből arca elé tartotta, úgy hogy orra elperzselődött és szemei közül, bár görsös erővel behúnyta őket, a balsóra megvakult, a jobbiknak látása pedig tetemesen meggyöngült. De a pombo még ezzel sem elégedett meg: áldozata homlokára szegezve puskáját, ezt a levegőbe sütötte el és éles kardját végighuzigálta Landor nyakán.

Álló huszonnégy óráig kínlódott Landor a gerendán, minek folytán karjának és lábának izmai

túlfeszültek, hátgerince megsérült. Csak 16 órával azután, hogy kintzó köteleiket leoldották, érezte Landor, hogy az élet visszatér elhalt láb-száraiba.

Hőhéraival szemben az egész tortúra folyamán hősiességét tanúsította. Végre harmadnapon Galsioból Man Singgel együtt lánczaverve, gyalogszerrel visszavitték Toxembe; itt Landornak és Csanden Singnek *yakok*ra kellett szállaniuk, mely állatok Tibetben a lovat meg szarvasmarhát helyettesítik és oly szolgálatot tesznek, mint a Szaharában a tevé. Irtózatossága daczára megörült a buzgó kutató szíve, mikor a menet a keleti szélesség $83^{\circ} 6' 30''$ és az északi szélesség $30^{\circ} 27' 30''$ alatt a Brahma-putra két főforrásának egyesüléséhez ért és alantabb a folyam második főforrását érintette, mely egy kis tóból szakad ki.

Mansarowar tavához érve, a foglyokról levették a bilineseket. Dagmarban már a taklakoti kormányzó rendelete várt Landorra és kíséretére, mely megtiltja, hogy az ő területére tegye lábát. Hogy Gyanemán és a kietlen Lumpiya-hágón keljenek át az indo-britt területre: ez több volt, mint a mennyit Landornak és két szolgájának elesigázott teste kibírhatott. Jó szerencse, hogy Byas legtekintélyesebb sokája, Gobaria pundita közelépett; így sikerült rávenni a kormányzót, hogy megengedte a Taklakot-on való átvonulást.

Mikor Landor itt szeptember 8-ikán megérkezett, irtózatossága állapotban volt; az út fáradalmait és a Galsioban kiállott kínzást annyira megviselték, hogy Wilson barátja, a taklakoti misszió-állomás feje alig ismert reá. A teljesen kifosztott kutató itt naplóját, jegyzőkönyveit, térképeit és vázlatait is visszakapta. A Lippu-szoros átlépése

IMÁDKOZÓ GÉP.

után Henry Savage Landor ismét britt földön állott.

Taklakotban a tibeti tisztviselők készségesen megerősítették a kalandosan hangzó útleirást; eszükbe sem jutott, hogy valamit eltitkoljanak ama torturákból, mikben foglyukat részesítették. Tibetben mihamar egész mondakör fűződött a hőslékű fiatal angol sorsa körül, melyekben sok szó esik arról, hogy a megsebezhetetlen idegen kénye-kedve szerint láthatatlanná bírja magát tenni, hogy hatalmánál fogva átröpül a hegyeken és átlépked a folyóvizek hátán. Legalább ilyen szinten fogták föl Landornak a Lumpiya-hágótól Mansarowar-taváig való előnyomulását a tibeti katonák, kiknek éberségét az ép oly leleményes, mint állhatatos utazó ki tudta játszani.

A tibetiek fanatizmusának jellemzéseül felhozzuk azt a különös módot, melyet a bonczok

előkerülő imádságokat. Ilyenformán egyeztetik össze a jámbor tibetiek a hasznost a kellemessel, a kötelességérzetet a kényelemszeretettel. Jó lélekkel még csak ki sem nevezhetjük őket, mert az már tökéletesen mindegy, hogy vajjon valaki a nyelvével kelepel-e, vagy pedig valami lelketlen gépezettel? — a cél ugyanegy, hogy t. i. a mennyei üdvösséget és boldogságot elérhessék!

Hogyan állítunk össze indukáló készüléket.

A Tanulók Lapja számára. 2

Az indukáló-tekeresnek két vasmagva van, melyek mindegyike egyes teljesen egyenesre húzott, többszörösen átizzított, legfőlebb egy milliméter vastagságú vasdrótkból áll. Az egyik mag (*L*), 3 czm. hosszú és szorosan beillesztendő a tekeres üregébe, a másik (*K*), 9 czm. hosszú, csak lazán illesz-

MEGTERHELT YAK-OK.

találtak fel és használnak az imádkozás mesteriségének könnyítésére. Hogy tudójukat kíméljék s a sok haszontalan fecsegéstől megmeneküljenek, mert az «Urak e szolgálai»-nál az imádkozás legfőbb részét nem egyéb üres, gondolat nélkül való fecsegésnél — a nyelvet *malommal* helyettesítik, melyet kézzel hajtanak, de mozgását gyakran a szélre vagy kis patak vizére bizzák. E malom kerekére aztán bizonyos távolságokban vagy odanyomtatják vagy fölirták az imádságokat, vagy pedig e kerék küllőire ragasztották fel. Az imádkozó egyik kezével a kereket mozgásba hozza, másik kezét pedig, ha nagyon is ájtatosan akarja csinálni a dolgot, buzgó kebelén tartja. Negyedórai kerékforgatás után az isteni kegyelmet tökéletesen biztosítottnak hiszi a maga számára és a boncz, mint a ki dolgát jól végezte, nyugodtan távozik el furesa «temploma» mellől.

A hol pedig a szél vagy víz ereje működik, azon malom mellett a boncz a földre települhet, vagy szőnyegen pihenhet, kedvére pipázhatik — éppen csak, hogy szeméből nézi az egymás után

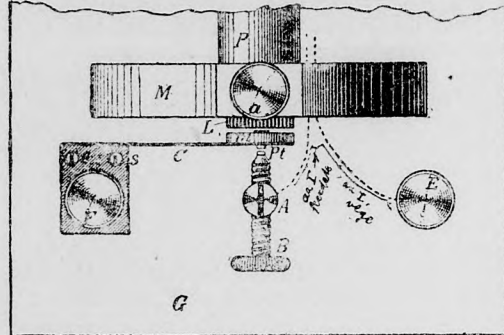
kedik a hüvelybe és a szükséghez képest több-kevésbé bemélyesztendő, miáltal a készülék feszültsége tetszés szerint szabályozható. A vaspálcikákat az úgynevezett Fomault-féle áramok elhárítására előbb egyenkint sellak-oldatba mártjuk s azután fonállal (nem dróttal!) kötegekbe kötjük. A véglapokat simára kell reszelnünk. Az *M* és *N* lapoknak alsó részét kissé bevágjuk, hogy pontosabban rásimuljanak a *P*-re s az egész hüvelyt két facsavarral (*S*, *S*) egy $1\frac{1}{2}$ —2 czmnyi vastag 9×17 czm. terjedelmű talapzatra erősítjük.

A primár áramnak önműködő és gyors megnyitására és elzárására az u. n. Neefsche-féle kalapács (*C*) szolgál, melyet ollóval vágatunk ki az ábrán látható alakban és nagyságban a legvékonyabb, rugalmas sárgaréz-ből vagy vaspléb-ből. Felső részére az *m*-mel jelzett köralakulemezt szögecseljük, mely legezelszerűbben puha vasból készül 2 — $2\frac{1}{2}$ mmnyi vastagságban. Alsó részét *F* szorító csavarral és két kisebb (*s*, *s*) facsavarocskával a kellő helyzetben *G*-re erősítjük.

Az *m*-mel jelzett vaslemezke közepével éppen szemben áll a *B* sárgaréz (igazító) csavarnak hegye, mely az *A* bevágott sárgaréz-oszlopon át van vezetve. Az oszlop a talapzatba van csavarva s az elsőrendű veze-

ték egyik végével van összekötve. Az utóbbinak másik vége az *E* csavarhoz megy.

Az áram szüntetése esetén a kalapács, tehát az *m* lapocska gyöngén ráfekszik a *B* igazító-csavar csúcsára és az előbbi, meg a vasmag első része között 0.5 mm. távolság marad, a mit az igazító-csavarral szabályozhatunk. Szükséges még az is, hogy a kala-

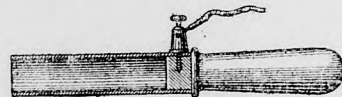

3. ábra.

Elülről nézve. Természetes nagyság.

pács és igazító-csavar érintkezési helyeire mindkét részről kis platinalapocskát vagy platinadrótocksát erősítsünk, nehogy az esetleges elzáródás az áram rendszeres folyását meg-megszaggassa.

Készen volnánk immár az egész munkával, csak azt tartjuk még szükségesnek megjegyezni, hogy az áramtermelő telepet az *E* és *F* csavarokra csatlózzuk, az indukált áramot pedig természetesen *a* és *e*-nél vezethetjük el. A rendszer működéséhez szabályszerint egy elem is elegendő; ha azonban Geissler-féle csöveket akarunk beiktatni avagy pedig erősebb szikrákat átűtteni, akkor több elemre is szorulhatunk. A szárazakat és csúcsokat mindjárt a henger fölött *a* és *e* között is összekapcsolhatjuk, ha szikrákat akarunk látni; miközben két elektródot használunk, hogy az áramnak a testekre való hatását szembetűnőbbé tegyük. Ezen elektródokat mázolt fanyéllal készítjük,

4. ábra.

Fogantyús elektród.

melyre körülbelül 10 czm. hosszú sárgarézcsövet erősítünk (ezt, hogy a rézgálicztól megóvjuk, galvánikus úton benikkeljük) és a mint a 4-dik ábra mutatja, kis srófocskával látunk el. Az összeköttetést fűrtösen összefont, izolált rézdróttal vagy még helyesebben az előbbiről fönmaradt esetleg 1 méter hosszú 0.1–0.2 mm. vastag drótból összefont huzallal létesítjük, melynek mindkét végébe egy-egy részzőgcskét iktatunk.

Az indító készülék működésével együttjáró fizikai kísérletekkel és egyéb idevágó tudnivalókkal már nem foglalkozunk, mert föltételezzük, hogy kedves olvasóink ezeket jól ismerik; különben is minden tankönyvben föllelhetők.

Mi csak néhány praktikus tanácsesal akartunk szolgáltatni, hogy azok alapján olvasóink ne kényszerüljenek ezt a készüléket drágán beszerezni, hanem saját ügyességükből, játszva állíthassák össze.

Technicus.

IRODALOM.

«**A kard és lant hőse.**» Ez a címe *Gaal Mózes* történeti elbeszélésének, melyet a Franklin-Társulat szépen illusztrálva adott ki. A költő *Zrínyi Miklós* életének kisebb regény keretében foglalt története a mű tárgya. Valami melegség, közvetlenség hatja meg az olvasót, midőn *Gaal Mózesnek* ezt a könyvét olvassa; szinte kiolvassa a sorok közül, hogy minő szeretettel elevenítette fel a nagy költő, a nagy államférfiú s főleg a *jó magyar és jó ember* emlékezetét. A serdülő kortól festi jellemét változatos, részben költött epizód eseményeknek közepette; majd *Pázmány Péter* udvarában s midőn férfiúvá érkezik; a esiktornyai várban. A «Zrínyiász» keletkezésének költői szép leírása igen figyelemreméltó s a politikai életben jelentős szerepet játszó hadvezér-költő jellemzése életének derekán. Históriait olvas az ifjú a képzelmét megragadó történet keretében s főleg, mint ilyen olvasmányt ajánljuk a tanuló ifjúság figyelmébe; annál melegebben, mivel a mi édes gyermekünk, annak idején, a «T. L.»-ban jelenvén meg. Ára díszes kötésben 2 frt.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

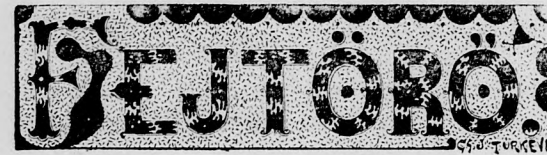
Sub auspiciis regis. A kolozsvári tudományegyetemen decz. 6-ikán két törekvő ifjút avattak «sub auspiciis regis» doktorokká. Az ünnepségen a királyt *Zsilinszky Mihály* államtitkár képviselte. Az egyik ifjú *Boér Elek*, a porosz közigazgatás szervezőtéről, a másik: *Erdélyi Lajos*, a bölcsészeti facultás hallgatója, az összevont mondatról érkezett, mire *Terner Adolf* rektor a szokásos ünnepséggel doktorá avatva őket. Aztán *Zsilinszky* államtitkár átnyújtotta a két új doktornak a király gyűrűjét és nagylatású beszédet intézett hozzájuk.

«Kell — úgymond — hogy az eszmék és eszmények oly fényesen ragyogjanak, mint az örökfényű sarkcsillag, mely a sötétben bolyongókat útmutatóul szolgál. Ezek az élet tévelygéseiben vezérlő, fíradalmiiban enyhítő és veszteségeiben vigasztaló hatalommal bírnak. Meg vagyok győződve, hogy Önök megértvén e hatalmat, éltők fogytáig hívek és kitartók lesznek az eszmények szeretetében és azok rendületlen követésében. Erre fogja önöket ösztönözni a mai dicső nap, mely ifjúkori éretneknek méltó diadalnapját képezi.»

Diák matinét rendezett december 4-ikén a nagyváradi prémontrei főgimnáziumnak együttesen szövetkezett Eötvös-önképzőköre, zeneegyesülete és dalosköre. A választékos ízléssel egybeállított műsor eleve is kezeskedett a teljes sikerrel. Mindenekelőtt a zeneegyesület *Tutsek Ferenc* karnagy vezetésével előadta *Gillet Ernő* «Loin du bal» cz. keringőjét. Ezután *Berkovits René VIII. o. tan.* az «Eötvös-kör» elnöke, megnyitó beszédet mondott. Ezután «Air vairé vi», *Beriot* hegedűsóját előadta *Frankó Sándor VIII. o. t.*, zongorán kísérte *Waldmann Géza VII. o. tan.* *Dukesz István VIII. o. tan.* *Kiss József* «Jehová»-ját szavalt. Most jött a «Czigánydal» *Weber K.* «Preciosa» cz. dalműjéből, előadta a daloskör, *Szmetka Ödön* vezetése alatt, zongora kísérettel. *Molnár Kálmán VIII. o. tan.* «Az ifjúság vize» című elbeszélést olvasta fel, melyet *Baumbach után* írt. Erre következő «Hullámzó Balaton tetején . . .», rhapsodia *Hubay Jenőtől*, hegedűn játszott *Fodor István VII. o. t.*, zongorán kísérte *Waldmann Géza VII. o. tan.* *Klein Ferenc VIII. o. t.* *Arany Lászlónak* «Elfrida»-ját szavalt. A daloskör ezután «Magyar népdal-egy-

veteg»-eténelt; végezetül «Czigányok kará»-t *Verdi* «Troubador» című dalműjéből. játszott a zeneegyesület.

Bíráli székfoglaló. Régesrég szokás a pápai ev. ref. kollégium önképzőkörében, hogy nem minden tag bírálhatja a beérkezett műveket, hanem külön e célra megválasztott bírálók, a mivel azt akarják elérni, hogy valóban avatott ember kezébe kerüljön a megbírálandó munka és a pajtáskodás lehetőleg kiküszöböltesék. Érdekes hagyomány, hogy az újonnan megválasztott kritikusknak *székfoglalót* kell tartania, akárcsak valami újdonsült akadémikusnak, mintegy igazolni a belé vetett bizalmat és reménységet. *Petőfi*, *Jókai* is tartottak annak idején ilyen székfoglalót Pápan. Ottani tudósítónk írja, hogy *Schreiber László* új bíráló a november 27-iki ülésen olvasta fel székfoglalóját, melynek címe: «A magyar filozófus költők lélektani hatásukban». A szép munka általános tetszést nyert.

Jejeje: Fejtörő az elme sportja.

Rovatvezető: Csiszár József.

Számítási kérdés:

Egy fiú azt kérde apjától, hogy hány éves? Az apa viszont ezt a kérdést tette: Én és te együtt 60 évet éltünk; én és atyám (a te nagyatyád) együtt 120 évet éltünk; te meg a nagyatyád együtt 96 évet éltetek. Hány évesek vagyunk egyenkint?

Földrajzi kérdés:

Melyik francia védnökség alatt álló császárság az Ázsiában, melynek lakói a mongolok, a kínaiak és a malajiak keveréke? Nyelvük egyszótagú s a kínai írásjegyeket használják. A nép nagy többsége buddhista és pogány. 1884 június 6-án helyzetetett Franciaország védnöksége alá.

Történelmi kérdés:

Melyik mellékfolyója az a *Dnjepernek*, a mely mellett 1812-ben a francziák és az oroszok között véres harcz volt?

Természetrajzi kérdés:

Mi a neve azon jóízű, ehető gombafajnak, a mely ugarokon, mezőkön, kertekben tenyészik? Többnyire fehéres, selyemszőrű; kalapja húsos, később gyakran megbarnul. Az alsó felületén levő számos vékony levele eleinte fehér, majd rózsapiros, végre sötétbarna lesz. Tönkje sima fehér s felül fehér hártya, az u. n. gyűrű környezi.

Az ezen számban közölt rejtvények megfejtőinek névsorát az 1899. évfolyam 1. számában teszszük közzé és közöttük (egy helyett) két értékes könyvet sorsolunk ki.

Megejtési határidő 1898. december 25.

SZERKESZTŐI TELEFON.

E. Gy. «Honáriói» cz. költeményén erősen érzik *Vörösmarty* «Hontalan»-jának hatása. Eredetisége nincs, de műgondot árul el. — **Antonius.** Ifjúsági szindarabokat tartalmazó könyvet nem ismerünk, úgy látszik, mireánk vár a feladat, hogy egy ilyent összeállítsunk. — **S. A.** *Nagykanizsa*, Jó latin nyelvtanok a *Bartal*, *Pirchala* és *Szénássy-Elischer* kézikönyvei. — **Instruk-**

tor. Bizony, siethetnének megszerezni az Akadémia kiadványainak válogatott példányait, mert a szegény *Petőfi*jük elúnja meg a dicsőséget, hogy egyesegmagában képezi könyvtárukat. Ha az Akadémia titkárságához fordulnak, igen jutányos áron kaphatják e kiadványokat. — «**Halálomra.**»

Tűzterek koszorút
Egyszerű fejfámra;
De ne legyen kérék
Virágból csinálva.

Tővisből fonjatok
Koszorút énnekem,
Hogy lássa mindenki
Milyen volt életem.

Névtelenül beküldött levelezőlapja könyvekben úszva érkezett be hozzánk: annyira meghatotta ez az érthetetlen keserűség. Mi egyébként meg vagyunk győződve, hogy ön rózsás egészségnek és kitűnő étvágynak örvendő irdogálja e gyötrelmes ringmusokat. — **D. G.** Nagyszében. Költeménye elég lendület s hangon szól, de formai gyarlóságban szenved.

Önkatató nyelvmesterek bármely nyelv alapos elsajátítására a

Toussaint—Langenscheidt módszere szerint

ROZSNYAI GYORS NYELVMESTEREI

czimmel megjelent művek, mivel egy-egy kötet nemcsak a legteljesebb, noha rövidre foglalt, velősen megírt nyelvtant foglalja magában, hanem egy pompás társalgási részt is, mely mindazt tartalmazza, a mit utazáskor vagy társalgásban tudnunk kell. Eddig megjelentek a: 1. német, 2. magyar, 3. francia, 4. angol, 5. olasz, 6. orosz, 7. spanyol, 8. portugál, 9. latin, 10. román nyelvmesterek. A társalgási részben négy rovat van; a magyar rovat mellett megvan a németje is, azonkívül természetesen a megfelelő nyelv, melyet tanulunk és végre a kiejtésnek rovata, melyben az idegen nyelv hangzását magyar betűkkel visszaadjuk. **Egy-egy kötet ára csak 30 kr.** Bérmentésére 3 krt kérek.

A legjobb, legteljesebb nagy Magyar Sakkönyv

az, a melyet a világhírű *Bilguer* és *Morphy* nyomán *magántanulós* czéljából *Akantisz* és *Rozsnyai* szerkesztették. Mivel ez a legvilágosabban megírt útmutató az elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátítására úgy a sakkozás technikáját, mint a dr. *Wekerle* nyomán megírt *gondolkodástant* illetőleg. A kezdetleges játéktól a legmagasabb fokig mesteri módon tanítja a *cseljátékokat*, a *jó hadállás és a roham kivételét*. A megérthetést könnyíti 360 ábra. Értékét emeli a **250 mesterjátszma**. (*Bachmann: Geisreiche Schachpartien* szerint elemezve) hozzá még a **budapesti millenáris mesterverseny is**. Ritkítja párját az a része a műnek, mely: «**A problémák tanát**» előadja, *Berger* világhírű «Das Schachproblem» című műve nyomán alapos elmélettel, 160 gyakorlati problémával. Mig ezen válogatott anyag forrásmunkáinak besze zése legalább is husz frba kerülne, addig e mű, mely a sakkozás valósgos kincs-bányája, fizve csak 2 frt, diszkötésben 2 frt 50 kr., alkalmat nyújt a sakkozás legmagasabb fokát is elérhetni. Bérmentésére 25 krt kérek.

ROZSNYAI KÁROLY könyvkiadónál,
Budapest, IV., Múzeum-körút 15. sz.

Bárki által hirdett új vagy használt könyv vagy kóta ugyanazon az áron kapható. Árjegyzék ingyen.

Bélyeggyűjtők figyelmébe.

Faludi Zsigmond levélbélyegkereskedő
Budapest, VII., Erzsébet-körút 28.

Kivonat a nagy árjegyzékből.

Levélbélyegsorozatok:			
7926 Minden sorozat csak különböző levélbélyegeket tartalmaz.			
drb	fillér	drb	fillér
10 Aegyptom	30	5 Guatemala	35
15 Amerikai Egyes.	30	3 Hawaii	40
3 Azores Vasco.	35	4 Hongkong	25
4 Barbados	25	10 Japán	20
5 Bolivia	35	5 Jöreményfok	15
10 Brazília	35	5 Natal	40
5 Görögország Olymp.	20	8 Nyugat-	5
3 Grenada	20	5 Ausztrália	30
		5 Viktoria	10

Nagy képes árjegyzék levélbélyegekről, bélyegalbumokról, képes levelezőlap-különlegességekről stb. ára 30 fillér. 2 koronán felüli rendelmenynél árjegyzék ingyen és bérmentve.

Megveszek használt régi levélbélyegeket.
Vidéki megrendeléseket pontosan és gyorsan eszközök.

HATODIK ÉVFOLYAMUNK.

Kedves hűveink! Az újesztendő küszöbén állva, jövő év folyamunkról óhajtottunk veletek egyet-mást közölni. Teszszük ezt annak a viszonynak bizalmaságával, mely régi jó ismeretség folytán szilárdult meg közöttünk.

Hatodszor kopogtat be majd hozzátok ezúttal a *Tanulók Lapja*. Fogadjátok most is, mint szív szerint való jóbarátot, mint kedves tanácsadót, ki gyönyörködtetni és tanulságot adni akar, ki gondolatokat ébreszt és irányokat jelöl elétek!

Haladunk irányunk régi nyomain, friss erővel és új, meglepő eszközökkel. Szemünk egyre ott lesz az ifjúság mozgalmas életén és időnk változatos folyásán, meg tudván lelmi ama kapcsolatokat, melyek a kötetet egybefűzik. Nem akarunk merőben holt olvasmány-tömeget adni, de igenis eleven, aktuális folyóiratot, mely a szó legszorosabb értelmében a magyar ifjúság szaklapja!

Lapunk anyagi részéről hazánk első irodalmi intézete, a *Franklin-Társulat* gondoskodik. Hogy mit nyújtottunk az 1898. évben, arról az egész, egy kötetű fűzött évfolyam tanúskodik. Forgassa ezt végig bárki, el kell mondania, hogy ily kiállítás és illusztrálás nem adott még ifjúsági lap Magyarországon! A hatodik évfolyam e tekintetben sem marad az ötödik mögött.

Programmunkról szólván, első renden új intézményünkről kell megemlékeznünk, melynek élvezetében előfizetőink mihamar részesülni fognak.

A Diákok Világpostája

már mint eszme, nagy sensatiót keltett hűveink közt. Tudakozódó leveleikben az elragadtatás hangján írnak erről. Most már közel az időpont, hogy külföldi kollégáikkal a mi révünkön levelezhetnek és így az idegen nyelvekben tökéletesíthetik magukat. Néhány nappal ezelőtt mentek szét e tárgyban leveleink Anglia, Franciaország és Németország jeles középiskoláinak igazgatóihoz. Most várjuk az eredményt, mely széles körök érdeklődésére tarthat számot.

Érdekesebbnél érdekesebb olvasmányok várják a közlés sorát. Nevezzük meg mindenekelőtt *Verne Gyulának* legújabb alkotását, melynek címe

A felséges Orinoco.

A *Cynthia* hajótöröttjé-nek és a *Jégsphynx*-nek méltó társa lesz ez és szintén a mi lapunkban lát először napvilágot magyarul, *Roux*-nak szép illusztrációival.

Vele együtt kezdjük meg *Tevelé Mihálynak*

Bárányfelhők

ezimű megható elbeszélését, szép képekkel. Említsük meg, hogy *Gaal* Mózes, a magyar ifjúság kedves írója

érdekesítő diákregényt irt a *Tanulók Lapja* számára, melynek címe

A kenyér és becsület.

Solymossy Sándortól, a «Nagykőrösi királyjárók» és «Gellért püspök» előttek jól ismert szerzőjétől pedig ismét történelmi elbeszélést fogunk hozni.

Eszthetikai és irodalomtörténeti fejtegetéseket bőségesen közlünk, nagy súlyt helyezünk természet-tudományi rovatunkra, e mellett pedig — felkarolva a hasábjainkon annyiszor tárgyalt mozgalmat — *művészeti* rovatot nyitunk. Nem feledkezünk meg végül *irányezikkek*ről sem, ezen ifjúsági «vezérezikkekéről», melyek annyi irányeszmét vetettek föl és hirtettek el a diákság közt.

Mindjárt az év elején az eddigieknél nagyobb-szabású

irodalmi pályázatot

hirdetünk, értékes könyvjutalmakkal, nemes vetéledésre szólítván az ifjakat.

«Az iskola világából» nevet viselő rovatunk ezentúl is hű tükre lesz az ifjúság szellemi életének, az önképzőkörök tevékenységének. «*Fejtörő*» feladatokat minden szám ad fel; a megfejtők közt értékes könyvet sorsolunk ki. Szorgalmas önképzőköri tudósítóink szintén könyvjutalmakban részesülnek. A pályázati jutalmakkal együtt kiadóhivatalunk ez évben mintegy 100 jutalomkönyvet küldött szét előfizetőink közt, közel 300 forint értékben.

«*Szerkesztői telefon*»-unk mindenféle kérdésekre szíves-örömezt ad felvilágosítást.

Kedves hűveink! Kérünk benneteket, karoljátok fel a *Tanulók Lapját* továbbra is szeretettel és lelkesedéssel! Pártoljátok oly mértékben, mint a külföldi ifjúság teszi azt a maga lapjaival, melyeknél a *Tanulók Lapja* bizony jelen állapotában nincs alacsonyabb színvonalon! *Mutogassatok, ismertessétek ott, a hol talán még nem ismerik, juttassátok be ifjúsági egyesületeitekbe, önképzőköröitekbe, hangszülőzötök, hogy ez a magyar ifjúság igazi orgánuma és egyetlen számottevő lapja! Töborozzatok új előfizetőket: buzgalmatokat anyagilag meghálálja a kiadóhivatal és erkölcsileg a szerkesztőség, mely a fokozódó pártolás hatására alatt mindent elkövet, hogy szépét, újat, hasznosat adjon. A *Tanulók Lapja* ára — a negyedévi 1 frt 20 kr. — valóban oly olcsóra van szabva, hogy a szegénysorsú ifjú is megrendelheti a Franklin-Társulatnál.*

Jó szívből köszöntünk benneteket és veletek együtt azt kiáltjuk: «Fel a munkára!»

A *Tanulók Lapja* szerkesztősége.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	D: RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre... 2 frt 40 kr.	főgymnasiunai tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Mejelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

KARÁCSONY ÜNNEPE.

Rideg téli éjszakán ünnepli a kereszténység annak születését, a ki a szeretet melegével felolvasztá az emberi szívek jégkérget; midőn a hózivatar dühöng s a fagyos szél szeszélyes alakokat rajzol az ablaktáblákra, visszaidézzük lelkünkbe az angyalok énekét: «Diesőség a magasságban Istennek és békesség a földön a jóakarátú embereknek!» És magunk előtt látjuk a szegényes istállóban Őt, a ki már születésével hirdeti a legnagyobb, leglélekelőbb eszméket: a szeretetet, szabadságot, egyenlőséget. Az emberiség iránt való szeretetből született, hogy az embereket önző szenvedélyeiktől megtisztítva testvérekké, szabadokká, egyenlőkké tegye. Megszüntette a régi átkot s a legszentebb eszmék áldását önté az emberiségre.

Az emberiség azonban fájdalom, még mindig nem tagadta el ezeket az ajándékokat. Az emberek szeretete még mindig nagyon szűk körre, legtöbbször saját édes énjükre vonatkozik; a szabadságot a szenvedélyek féktelen uralmában találják; az egyenlőség, hogy az ember embertársát is hozzá hasonló embernek tekintse, még mindig a rajongó idealisták hő óhajta. Az igaz szabadság, egyenlőség, testvériség a szív nemességén alapul, azért hirdeti az angyalok kara is a békél csak a jóakarátú embereknek. A szív nemessége adja meg a léleknek a meggyőződés szilárdságát, mely kész vértanúságot szenvedni; ez adja meg a becsületérzést, hogy az ember később legyen éhen halni, mint bűnt elkövetni; ez önti a szívbe a szeretet hevét, melytől az egyenlően dobog minden embertársáért, szóval: ez teszi az embert emberré.

Manapság a külső béke palástja alatt az emberiségben iszonyú belső háború dúl. Ez a háború a

léteért... Ez vetközteti ki az embert emberi méltóságából s az embereket egymás ellen uszítja, mint ragadozó vadakat, a zsákmányért. Fent és lent csak az eszkimó esdeklését halljuk Ádámhoz:

Ha isten vagy, tegyed,
Könyörgök, hogy kevesb ember legyen
S több foka.

Vajjon e szennyes küzdelem árjából, a küzdő szenvedélyek viharából megmenekül-e, «eljön-e Noé bárkája, mely egy új világot zár magába?!» Igen! ha mindnyájunkat áthat az igaz ember-szeretet, mely különbséget nem tesz ember és ember között. Mindnyájunknak küzdenünk kell «erőnk szerint a legnemesbbekért», mint Vörösmarty mondja.

E legnemesbbek az emberi erények, az emberi méltóság. Erre csak úgy emelkedünk, ha önzésünk felett uralkodik az önfeláldozó szeretet; az élvezetek rabságából kiszabadítjuk magunkat a tiszta szabadságra; a pénzszomj felett, mely a fehérek rabszolgaságát szüli, győz az egyenlőség és testvéri összetartás nemes érzete. Ekkor száll csak reánk az a békesség, a melyet karácson éjjelén az angyalok hirdettek.

Mi az emberi társadalom ez ideáljának megvalósulását aligha fogjuk megérni; de az ifjúságé a jövő, az ifjúság megérheti. Meg kell már most értenie, micsoda feladat várakozik reá az életben, micsoda harezra kell készülnie, hogy a maga szíve és az emberiség békéjét kiküzdhesse.

A ti szívetek, fiatal barátaim, legfogékonyabb a nemes érzelmek, a magasztos ideálok iránt. Szívetek telve szeretettel a család iránt, a melynek tagjai vagytok; a haza iránt, a mely most csak lelkesedést s később tetteket kíván tőletek; a haza földje iránt, a hol születettetek s hol mint férfiak munkálni fogtok; nemzetetek iránt s büsz-